

Неприятели при разсадопроизводството

Автор(и): проф. д-р Стойка Машева, ИЗК "Марица" Пловдив; гл.ас. д-р Дима Маркова; проф. д-р Винелина Янкова, ИЗК "Марица" в Пловдив

Дата: 09.03.2020 *Брой:* 3/2020

В разсадните помещения се отглеждат разсадите за неотопляемите стъклени и полиетиленовите оранжерии и за ниските тунели. Започва сеитбата на семена за ранните полски култури - домати, пипер, патладжан, зеле, а по-късно и за средноранните. Разсадните помещения се почистват от растителни остатъци от предишната вегетация, от плевели и самосевки. Подготвя се разсадната смеска. Най-добре е тя да бъде торфоперлитова, с която се пълнят терини, табли и саксийки. Ако те се поставят директно върху почвата, повърхността трябва добре да се подравни. Върху нея се поставя полиетиленово фолио, което изолира разсадните съдове от почвата и не позволява преминаването на патогени и неприятели. За сеитба се използват здрави или обеззаразени семена. В разсадното отделение се обезпечават оптимален температурно-влажнен режим.

II. Неприятели

Листни въшки

Причинител –сем. Aphididae

Симптоми/Повреди:

В резултат на храненето причиняват хлоротични петна и деформации на листата, закърняване и увяхване на растенията.

Замърсяване на листната повърхност от отделяната при храненето им „медена роса“.

Развитие на чернилни гъби върху нея и редуциране на фотосинтетичната повърхност.

Жизнен цикъл:

Листните въшки освен пряка вреда върху растенията пренасят и някои опасни вируси.

Контрол:

- При установяване на първите екземпляри в разсадите да се извърши третиране с ПРЗ;
- Последното третиране се провежда непосредствено преди засаждането на постоянно място;
- Унищожаване на плевелната растителност в и около лехите, която е резервоар за запазване и източник на зараза от вируси;
- Разрешени афициди: Актара 25 ВГ 0,007%; Амплиго 150 ЗК 40 мл/дка; Би-58 0,05-0,07%; Биская 240 ОД 0,06%; Данадим прогрес 400 ЕК/Рогор Л40/ Би-58 Топ 0,05-0,075%; Дека ЕК/Деша ЕК/ Дена ЕК 50 мл/ дка; Делтагри 30-50 мл/дка; Децис 100 ЕК 7,5-17,5 мл/дка; Калипсо 480 СК 0,02%; Конфидор Еенерджи ОД 0,06%; Клоузър 120 СК 20 мл/дка; Кохинор 200 СЛ 0,05%; Ланат 25 ВП 90-100 г/дка; Ланат 20 СЛ 125 мл/дка; Маврик 2 Ф 0,02%; Масай ВП 15-25 г/дка; Метеор 0,08-0,09%; Моспилан 20 СП 0,0125%; Моспилан 20 СГ 25 г/дка; Нексид 015 КС 0,02%; Пикадор 20 СЛ 0,05%; Сиванто Прайм 45 мл/дка; Скато 30-50 мл/дка; Суми Алфа 5 ЕК/Сумицидин 5 ЕК/Оазис 5 ЕК 0,02%; Тепеки 10 г/дка; Требон 0,065%; Фюри 10 ЕК 15-20 мл/дка.

Оранжевийна белокрылка

Причинител – сем. *Trialeurodes vaporariorum*

Симптоми/Повреди:

Вредят ларвите, нимфите и възрастните. Те смучат сок предимно по долната страна на листата на растенията.

При храненето си отделят „медена роса”, в резултат на което листата стават лепкави.

Върху тях се развиват чернилни гъбички, които редуцират фотосинтетичната повърхност.

Жизнен цикъл:

Възрастните белокрылки са активни през нощта, когато прелитат на къси разстояния.

Освен пряка вреда пренасят и някои опасни вируси по доматиите.

Контрол:

- За проследяване появата и плътността на белокрылката да се използват жълти лепливи уловки;
- При ниска плътност в оранжериите може да се внесе биологичният агент *Encarsia formosa*;
- При поява на първи екземпляри се третира с ПРЗ;

Разрешени ПРЗ: Адмирал 10 ЕК – 0,05%; Актара 25 ВГ – 0,03%; Би-58 0,1%; Браи 50-112,5 мл/дка; Вазтак Нов 100 ЕК 0,03%; Дека ЕК/Деша ЕК/ Дена ЕК 50 мл/дка; Конфидор Енерджи ОД 0,08%; Крисант ЕК 75 мл/дка; Клоузър 120 СК 20-40 мл/дка; Ланат 20 СЛ 125 мл/дка, Ланат 25 ВП 80–100 г/дка; Метеор 0,08-0,09 %; Моспилан 20 СП 0,02%; Моспилан 20 СГ 35-40 г/дка; Мулиган 25-95 мл/дка; Натуралис 75-100 мл/дка; Натюр Брейкър 75 мл/дка; Пиретро Натура 75 мл/дка; Проксимо 50-80 мл/дка; Сиванто Прайм 56 мл/дка.

Трипсове: тютюнев и западен цветков

Причинител – *Thrips tabaci*; *Franklinella occidentalis*

Симптоми/Повреди:

По нападнатите органи на растенията (листа, листни дръжки, цветове и плодове) се образуват малки белезникави петна с тъмни точки, екскрементите на неприятеля. При по-голяма плътност петната се сливат. Генеративните органи на растенията, нападнати в ранните фази от развитието си изсъхват и окапват.

Жизнен цикъл:

Тютюневият трипс се открива предимно по листата, по-рядко по цветовете. Благоприятни условия за развитието му са високи температури и ниска въздушна влажност.

Западният цветов трипс напада предимно цветовете.

Трипсовете са преносители на вируса на бронзовостта.

Контрол:

- За мониторинг да се използват сини лепливи уловки, които в по-голям брой редуцират плътността на неприятелите;

- При поява третиране с ПРЗ;

- Разрешени ПРЗ: Дека ЕК/Деша ЕК/ Дена ЕК 30 мл/дка; Дикарзол 10 СП 556 г/дка; Ланат 25 ВП 80-100 г/дка; Метеор 0,06-0,07%; Натуралис – 75-100 мл/дка; Синеис 480 СК – 10-37,5 мл/дка; Фюри 10 ЕК 0,015%.

Доматен миниращ молец

Причинител – *Tuta absoluta*

Симптоми/Повреди:

Молецът прави къси и широки мини по листата, в които могат да се видят гъсеници и екскременти, разположени в единия край.

Повредите по плодовете предоставят възможност за развитие на болести, причиняващи загниването им.

Жизнен цикъл:

Пеперудите на неприятеля са активни през нощта, а през деня се крият между листата.

Повреди нанасят гъсениците. Те предпочитат най-много листата, но нападат и плодовете.

Контрол:

- Използване на феромонови уловки и черни лепливи плоскости за навременно установяване на неприятеля, за редуциране на плътността и предприемане на адекватни мерки за контрол.

- При ниска плътност може да се внесе някой от биологичните агенти *Macrolophus pygmaeus* или *Nesidiocoris tenuis*.

- При установяване на първите екземпляри се провежда третиране с ПРЗ.

- Разрешени ПРЗ: Авант 150 ЕК 25 мл/дка; Алверде 240 СК 100 мл/дка; Алтакор 35 ВГ 8-12 г/дка; Амплиго 150 ЗК 40 мл/дка; Афърм 095 СГ 150 г/дка; Бермектин 50-100 мл/дка; Волиам Тарго 063 СК 0,08%; Децис 2,5 ЕК 0,05%; Конфидор Енерджи ОД 80 мл/дка; Кораген 20 СК 14-20 мл/дка; Ланат 20 СЛ 125 мл/дка; Ланат 25 ВП 100 г/дка; Моспилан 20 СП 0,02%; Ним Азал Т/С 0,3%; Пикадор 20 СЛ 0,05%; Рапакс СБС 100-200 мл/дка; Синеис 480 СК 10-25 мл/дка; Уорант 20 СЛ 50 г/дка.